EL HİJYENİ TANIMI VE KAPSAMI

Dünya Sağlık Örgütü tanımı: Herhangi bir el temizliği eylemi için kullanılan genel bir tanımdır.

El hijyeni: El yıkama, antiseptikle el yıkama, antiseptikle el ovalama veya cerrahi el antisepsisini kapsayan genel bir tanımdır.

El hijyeni; El yıkamayı, antiseptik el yıkamayı, alkollü el antiseptiği ile el ovalamayı, cerrahi el antisepsisini, antisepsi/dekontaminasyon/bakterilerden arındırmayı, El bakımını, El temizlemeyi, El dezenfeksiyonu, Hijyenik el antisepsisini, Hijyenik el yıkamayı kapsar.

EL HİJYENİNİN KURUMUMUZ f İÇİN ÖNEMİ

El hijyeni sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların ve antimikrobiyallere dirençli patojenlerin yayılımının önlenmesinde en önemli ve en basit enfeksiyon kontrol önlemidir. Bu tür enfeksiyonların önlenmesi kurumumuzda öncelikli amacımızdır.

Usulüne uygun el yıkama hastane enfeksiyonlarının önlenmesinde en basit yöntemdir. Yetersiz el hijyeni, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde halen yaygın olarak görülen hastane enfeksiyonlarına neden olan başlıca etmenler arasında yer almaktadır. Yüksek morbidite, mortalite ve tedavi maliyetine neden olan bu enfeksiyonlardan korunmaya yönelik tedbirlerin başında, yeterli el hijyeninin sağlanması gelir. Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar hasta güvenliğiyle ilgili önemli sorunlardan birisidir. Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonlar; hastanede uzamış yatışa, hastalarda uzun süre normal yaşamdan uzak kalmaya, mikroorganizmalarda antimikrobiyal direncinde artışa, artmış maliyete ve ölüme sebep olmaktadır. Bu tür enfeksiyonların önlenmesi hastanemizin öncelikli amacıdır. El hijyeni sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların ve antimikrobiyallere dirençli patojenlerin yayılımının önlenmesinde en önemli ve en basit enfeksiyon kontrol önlemidir. Yapılan araştırmalarda el hijyeninin Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların oranlarını ve dirençli patojenlerin bulaşını azaltmadaki etkisi gösterilmiştir.

EL HİJYENİ İLE İLGİLİ GENEL HEDEFLERİMİZ

Hastane enfeksiyonlarından korunmak için el hijyeninin 5 endikasyon ilkesine göre yapılması amaçlanmaktadır. 5 endikasyon; hasta temas öncesi, hasta temas sonrası, aseptik işlemlerden önce, vücut sıvılarıyla temas sonrası ve hasta çevresiyle temas sonrasını kapsamaktadır.

Kurumumuz el hijyeni uyum oranı için hedef değer % 90 olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte alt göstergeler bazında da (5 endikasyon bazında, meslek gruplarına göre ve bölüm bazında) analizler yapılmakta ve hedef değerin yakalanması amaçlanmaktadır.

EL HİJYENİ İLE İLGİLİ TEMEL SORUMLULUKLARIMIZ

Yöneticilerimizin Sorumlulukları:

- Yöneticilerin el hijyeni stratejilerini ve hasta güvenlik kültürünü teşvik eden koşullar oluşturmak,
- Sağlık çalışanlarının el yıkama için güvenli ve sürekli su kullanabilecekleri lavabolara erişimleri sağlamak,
- Sağlık çalışanları için hasta bakımı verdikleri ortamda kolayca erişebilecekleri alkol bazlı el hijyen ürünleri sağlamak,
- El hijyenine uyum kurumsal bir öncelik haline getirmek ve el hijyeniyle birlikte enfeksiyonu önlemeye ve kontrol altına almaya yönelik diğer aktivitelerde gerekli liderlik, finansal ve yönetsel destek sağlamak,
- El hijyeni uygulamalarına uyumu artmak için multidisipliner ve çok boyutlu programlar geliştirilmek,
- Sağlık bakımı ortamında su kaynağının drenajdan ve kanalizasyondan fiziksel olarak ayrılmış olmasını sağlamak ve sistemi rutin olarak kontrol ettirmek,
- Alkol bazlı el hijyen ürünlerinin ulusal güvenlik talimatlarına ve ulusal/uluslararası düzenlemelere uygun

olmasını sağlamak,

• Sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonların kontrolünün sağlanması ve oranlarının azaltılmasında en etkili ve en ucuz yöntemin el yıkama olduğunu sürekli hatırlatmak,

• Sağlık hizmetiyle ilişkili enfeksiyonların önlenmesi amacıyla sağlık personeline, hasta/hasta refakatçilerine ve ziyaretçilerine el hijyeni sağlamakla yükümlü olduklarını anlatmak,

• El hijyeninin; El yıkama, antiseptik el yıkama, alkollü el antiseptiği ile el ovalama ve cerrahi el antisepsisi dahil tüm uygulamaları kapsadığını belirtmek,

• Sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonların yönetiminde, kontrolünde ve bu politikanın uygulanmasının yöneticilerin sorumlulukları arasında olduğunun bilinmesini sağlamak,

• Tüm çalışanlarımızın sağlık hizmeti sunumu sırasında ve sonrasında "El Hijyeni Talimatı"na uygun el hijyeni sağlamanın başlıca görevleri arasında olduğunu bilmelerini sağlamak,

• Sağlık personeline, diğer çalışanlara, hasta/hasta refakatçilerine ve ziyaretçilere el hijyenine yönelik standart uygulamaları belirlemek,

• El hijyenine uyumun artırılmasına yönelik kurumsal ve fiziksel ortama için planlamalar yapmak ve yaklaşımlar benimsemek,

• El hijyenine uyum standartlarını iyileştirmek ve sürdürmek,

• El hijyenine uyumun artırılması amacıyla anlaşılır ve hedef kitleye uygun dikkat çekici mesajlar vermek ve örnek teşkil eden rol modelleri ön plana çıkarmak,

• El hijyenine uyumun yüksek olması için; El hijyeninin kurumsal bir öncelik olarak benimsenmesi ve el hijyenini geliştirmeye yönelik faaliyetlerin süreklilik kazanmasını sağlamak,

• Multidisipliner ekip ile sağlık personellerinin el hijyeni uyumunu takip etmek,

• El hijyenine uyumu olumsuz etkileyen faktörlerin saptanması, el hijyenine uyumun artırılması sürecindeki etkin stratejilerin geliştirilmesini sağlamak,

• El hijyeni sürekliliği için eğitimler planlamak ve uygulamak,

• El hijyenine uyum analizleri yapılmalı tespit edilen eksikliklere yönelik iyileştirme faaliyetleri başlatmak,

• El hijyeni uyumunu takip eden ekibin çalışmalarını denetlemek ve uyum oranlarının geri bildirimini sağlamak.

Sağlık Çalışanlarının Sorumlulukları,

• Hastaya ve işleme uygun yöntemi belirleyerek el hijyenini sağlamalıdır.

• El hijyeni ile ilgili hastanenin oluşturduğu talimatlara göre hareket etmelidir.

• Verilen eğitimlere katılım sağlanmalıdır.

• Sahada tespit ettikleri malzeme ve ekipman eksikliklerini yönetime iletmelidir.

SÜREKLİ İYİLEŞTİRME STRATEJİMİZ

El hijyenine uyumun geliştirilmesine yönelik etkin stratejilerin belirlenmesi ve uygulanması çok önemlidir. Kurumumuzda kullanılan stratejiler;

• **Eğitim:** El hijyeninin önemi, el hijyeni endikasyonları, el hijyeni sağlama yöntemleri ve uygulama, eldiven kullanımı ile ilgili kurallar, el antiseptikleri ile ilgili genel bilgiler, ''El Hijyeni İçin 5 Endikasyon'', alkol bazlı el antiseptikleri ile ilgili alınması gereken güvenlik önlemleri hakkında çalışanlara eğitimler yapılmaktadır. Eğitimler; meslek grupları ve bölümlere, çalışanların bilgi ve davranış düzeylerine göre yıllık olarak planlanır.

İşe yeni başlayan çalışanlara genel oryantasyon programı içinde el hijyeni eğitimi yapılır.

● **Denetleme ve Geri Bildirim:** Sahada yapılan el hijyeni uyum gözlemleri ve geri bildirimler sonucunda tespit edilen uygunsuzluklara yönelik alınan önlemler el hijyeninin sürekliliğinin sağlanması için önemlidir.

● **Hatırlatıcıların Kullanılması:** HBYS üzerinden çalışanlara el hijyeni ile ilgili mesaj atılır ve sağlık bakım alanlarında el hijyeni karikatürleri asılıdır. Hastane genelinde bulunan tüm TV ekranlarında el hijyeni görselleri yayınlanır.

● **El hijyeni Uyumunun Değerlendirilmesi:**

Hedeflerin belirlenmesi: Hastane el hijyeni uyumuna yönelik hedef değer belirler ve bu değeri yakalamaya çalışır. (Kurumumuz için hedef değer % 90'dir.)

Performansın ölçülmesi: Kurumumuzun ilgili birimlerinde elhijyeni uyum oranı "El Hijyeni Gözlem Formu" ile 5 endikasyon kuralına göre gözlem yapılarak ölçülür.

Sonuçların değerlendirilmesi: 5 endikasyon bazında, bölüm bazında ve meslek bazında ölçümler analiz edilir. El hijyeni uyum oranı; 3 aylık raporları, yönetim, EKK ve ilgili çalışanlar ile paylaşılmaktadır.

İyileştirme: Tespit edilen olumsuzluklara yönelik iyileştirme faaliyetleri planlanır ve uygulanır. Uygulanan müdahalelerinin kısa ve uzun vadeli etkilerinin değerlendirilerek sürekli iyileştirme sağlanmaya çalışılır.

● **Anket uygulama:** Çalışanların " el hijyeni bilinci ve uygulama düzeyi " ve "el hijyeni inanç ölçeği" ulusal ve uluslararası geçerliliği olan ölçekler ile yılda bir ölçülür. Ölçümler sonucuna göre iyileştirmeye yönelik gerekli faaliyetler yapılır.

● **El hijyeni ürünlerinin kullanım miktarı:** El hijyeni ürünlerinin kullanım miktarları takip edilir. 3 Aylık analizleri yapılır ve sonuçlarına göre iyileştirmeye yönelik gerekli faaliyetler yapılır.

EL HİJYENİ İLE İLGİLİ DOKUMANLARIMIZ

El Hijyeni Gözlem Formu

El Hijyeni Talimatı

Enfeksiyonların Kontrolü ve Önlenmesi Presedürü